

Brüssel, 20. mai 2021
(OR. en)

8966/21

COHAFA 51
DEVGEN 100
ONU 50
COVID-19 215
COAFR 133
MOG 44
MAMA 85
COASI 70
COLAC 37
COJUR 11
PROCIV 61
RELEX 455

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 8725/21

Komisjoni dok nr: COM(2021) 110 final

Teema: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted – Nõukogu järeldused (20. mai 2021)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused, mis käsitlevad komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted, mille nõukogu võttis vastu 20. mail 2021 toimunud 3795. istungil.

**Nõukogu järeldused,
mis käsitlevad komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse
kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted**

1. Nõukogu tervitab komisjoni ajakohast teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta, võttes arvesse kasvavaid humanitaarprobleeme kogu maailmas nii seoses rahastamise kui ka abi kohaletoimetamisega. Nõukogu väljendab tõsist muret humanitaarvajaduste enneolematu ulatuse, humanitaarruumi ahenemise ja suureneva rahastamispuudujäägi pärast. COVID-19 pandeemia on oluliselt võimendanud konfliktide, kliimamuutuste, demograafilise surve, sundrände, läbikukkunud või nõrga valitsemise ning järjest arvukamate rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste mõju. Kõik need tegurid mõjutavad eelkõige haavatavas olukorras olevat elanikkonda.
2. Nõukogu kinnitab taas humanitaarabi valdkonna Euroopa konsensuse kehtivust ja asjakohasust ning kordab, kui oluline on anda ELi humanitaarabi vajadustel põhineva lähenemisviisi alusel ning kooskõlas humaansuse, neutraalsuse, erapooletuse ja sõltumatuse humanitaarpõhimõtetega.
3. Nõukogu rõhutab ÜRO olulist koordineerivat rolli humanitaarkriisidele reageerimisel tõhusa mitmepoolsuse ja partnerluse vaimus. Nõukogu rõhutab, kui tähtis on tihe koostöö peamiste partneritega, kaasates rahvusvahelisi ja kohalikke humanitaarabiga tegelevaid valitsusväliseid organisatsioone ja kodanikuühiskonda, ning tunnistab Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise tähtsust põhimõttekindla humanitaarabi edendamisel ja osutamisel.

4. Nõukogu rõhutab, et rahvusvahelise humanitaarõiguse austamine on eeltingimus tulemusliku ja tõhusa humanitaarabi andmiseks relvakonfliktide korral, mõjutatud elanikkonna kannatuste leevendamiseks ja nende parema kaitse tagamiseks. Seetõttu rõhutab nõukogu, kui oluline on seada rahvusvahelise humanitaarõiguse austamine ja järgimine ELi välistegevuse keskmesse, nagu on väljendatud ELi suunistes rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks, ning tagada tsiviilisikute ja tsiviiltaristu kaitse, toetada ja edendada põhimõttekindlat humanitaartegevust ning kaitsta humanitaarruumi. Lisaks rõhutab nõukogu vajadust tagada ohutu ja takistusteta juurdepääs abivajavale elanikkonnale ning humanitaar- ja tervishoiutöötajate ohutus ja julgeolek. EL toetab rahvusvahelise humanitaarõiguse täitmise raamistiku edasist tugevdamist kooskõlas nõukogu 2019. aasta novembris vastu võetud järeldustega humanitaarabi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse kohta. Nõukogu innustab tegema suuremaid jõupingutusi, et tagada vajaduse korral ELi tõhus koordineerimine rahvusvahelise humanitaarõigusega seotud küsimustes nii liidusiseselt kui ka -väliselt, hõlmates rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste paremat jälgimist ja selliste tegude hukkamõistmist, mille hulka kuuluvad rünnakud tsiviilisikute, humanitaar- ja meditsiinitöötajate, meditsiinasutuste ja koolide vastu.
5. Nõukogu rõhutab pakilist vajadust tõhustada ülemaailmseid jõupingutusi, et märkimisväärselt suurendada humanitaarmedetmete jaoks ette nähtud vahendite baasi, ning seda, kui oluline on tõhustada humanitaarabi andmist olemasolevate vahendite ulatuses. Nõukogu innustab komisjoni ja liikmesriike tegema tööd täiendava humanitaarabi rahastamise kindlustamiseks, et säilitada ELi juhtroll ülemaailmsete rahastajate seas ning tagada ELis humanitaarabi rahastamise kestlikum ja tasakaalustatum jaotus. Nõukogu kutsub potentsiaalseid ja uusi rahastajaid üles põhimõttekindlal viisil panustama ÜRO koordineeritavasse humanitaarabisüsteemi. Lisaks kutsub nõukogu komisjoni ja kõrget esindajat üles lisama asjaomaste kolmandate riikidega peetavasse dialoogi järjekindlalt põhimõttekindla humanitaartegevuse toetamise propageerimise. Nõukogu julgustab liikmesriike ja komisjoni intensiivistama dialoogi ÜRO süsteemiga humanitaarressursside prioriseerimise teemal. Lisaks tervitab nõukogu liikmesriikide ja komisjoni tehtud tööd, et võimendada täiendavat rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja erasektori poolset põhimõttekindlat rahastamist, sealhulgas uuenduslike rahastamisviiside kaudu, mis põhinevad kahju mittetekitamise lähenemisviisil.

6. Nõukogu väljendab oma toetust kasutada humanitaarpartneritega mitmeaastast ja paindlikku rahastamiskorda. Nõukogu tervitab komisjoni pühendumust selliste jõupingutuste tõhustamisele ning rõhutab, kui oluline on pakkuda kvaliteetset rahastamist kooskõlas ulatusliku kokkuleppe põhimõttega. Nõukogu innustab humanitaarabiorganisatsioone kasutama veelgi rohkem uuenduslikke lahendusi ja digivahendeid, et oma reageerimise tõhusust ja mõju suurendada. Nõukogu kinnitab, et humanitaarvaldkonnas on vaja vastutustundlikku ja eetilist andmehaldust, pidades silmas kahju mittetekitamise põhimõtet, sealhulgas kõikidel juhtudel, kui humanitaarabi andmisel kasutatakse digilahendusi.
7. Nõukogu rõhutab vajadust suurendada toetust kohalikele ja riiklikele osalejatele, tunnustades nende teadmisi ja kogemusi eesliini reageerijatena, kes on kohal enne hädaolukordi, nende ajal ja pärast neid. Nõukogu tuletab meelde, et vajadusi tuleks koordineeritult hinnata, võttes aluseks kõnealuste kohalike osalejate suutlikkuse. Nõukogu innustab tegema suuremaid investeeringuid kohalikesse valitsusvälistesse organisatsioonidesse, sealhulgas kohalikesse naiste juhitud ja naiste õiguste organisatsioonidesse, ning edendama võrdseid partnerlustavasid. Nõukogu rõhutab, kui oluline on vajaduse korral tugevdada riiklikke reageerimisstruktuure, võrgustikke ja institutsioone, sealhulgas, kuid mitte ainult, valitsusväliseid organisatsioone, usupõhiseid organisatsioone ja heategevusorganisatsioone ning nende partnereid. Samuti rõhutab nõukogu kohalikule tasandile viimise tegevuskava tähtsust vahendina, millega parandada inimeste juurdepääsu õigeaegsetele ja asjakohastele teenustele, et rahuldada elanikkonna vajadusi tekkivates, pikaajalistes ja unustatud kriisides.

8. Nõukogu väljendab sügavat muret kliimamuutuste tagajärgede pärast humanitaartegevusele, tervitab ennetava humanitaartegevuse nimel tehtud tööd ja kutsub üles seda laiendama. Nõukogu kinnitab vajadust riskihindamise ja -analüüsi järele, et anda teavet humanitaarmedetmete võtmiseks ja järjepidevalt täiendada vajadustepõhist lähenemisviisi. Kliimamuutustega kohanemist käsitleva uue ELi strateegia kohaselt on haavatavate kogukondade vastupanuvõime ülesehitamiseks ja suurendamiseks oluline tugevdada kliima- ja keskkonnameetmeid ning osalejaid, tehes seda humanitaarabi, arengu ja rahu omavahelisel seotusel põhineva lähenemisviisi raames. Nõukogu toetab kindlalt teatise eesmärki integreerida kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise negatiivsele mõjule reageerimine humanitaarabi kavandamisse ja kohaletoimetamisse ning samuti kohustust toetada humanitaarpartnerite jõupingutusi oma ökoloogilise jalajälje vähendamisel.
9. Nõukogu kinnitab vajadust humanitaarabi, arengu ja rahu omavahelisel seotusel põhineva lähenemisviisi järjekindlaks ja tõhusaks rakendamise ja kasutuselevõtmise järele. Nõukogu rõhutab, et erinevad osalejad peavad tegutsema koordineeritult, austades humanitaarabi andmisel täielikult humanitaarpõhimõtteid ning järgides täielikult oma vastavaid volitusi ja eesmärke. Selle lähenemisviisi eesmärk on minna lühiajalistest sekkumistest kaugemale ja liikuda pikaajalise arengu suunas, edendades püsivaid lahendusi, mis keskenduvad konfliktide ja pikaajaliste kriiside algpõhjustele. Nõukogu innustab ELi enda poliitika ja meetmetega seotud vajaduste ja nõrkade kohtade ühist analüüsi ning vajaduse korral nende ühist planeerimist ja programmitööd. Nõukogu kinnitab konfliktitundliku lähenemisviisi tähtsust, et välisabi ei teravdaks konflikte ja kriise. Seotuse edendamise ELi tegevuskava peab muu hulgas tuginema seotuse katseprojektis osalevate riikide kogemustele ja saadud õppetundidele ning neid levitama.

10. Nõukogu tervitab komisjoni juhtrolli hädaolukordades antava hariduse, eelkõige tüdrukute hariduse integreerimisel humanitaarabi, arengu ja rahu omavahelisel seotusel põhineva lähenemisviisi osana. Nõukogu kinnitab taas oma kohustust suurendada rahastamist kaasavale elukestvale õppele ning turvalisele ja võrdsetel võimalustel põhinevale kvaliteetsele haridusele ja koolitusele häda- ja kriisiolukordades kooskõlas 2018. aasta novembris vastu võetud nõukogu järeldustega hariduse kohta hädaolukordades ja pikaajalise kriisi tingimustes. Nõukogu tervitab samuti komisjoni võetud kohustust jätkata temaatiliste poliitikameetmete väljatöötamist sellistes valdkondades nagu tervishoid, kaitse, sugu, puue, toit ja toitumine – sealhulgas koolitoit – peavari, vesi, kanalisatsioon ja hügieen, katastroofideks valmisolek ja riskide vähendamine ning abi kohaletoimetamise meetodid. Lisaks tervitab nõukogu vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe ning heaolu lisamist teatisesse ning julgustab kõiki ELi humanitaarabi andjaid neid tegureid struktuurselt oma planeerimisse ja programmitöösse kaasama.
11. Nõukogu kinnitab taas, et ELi humanitaartegevuse keskmes on inimesed, ning rõhutab oma pühendumust konflikti- ja humanitaarkriisist mõjutatud isikute vajaduste rahuldamisele ning nende õiguste ja väärikuse kaitsmisele. Inimkeskne lähenemisviis hõlmab selliste konkreetsete rühmadega arvestamist, kes seisavad silmitsi kõrgendatud riskidega, sealhulgas naised, lapsed ja noored, eakad, usulistesse ja etnilistesse vähemustesse kuuluvad isikud, puuetega inimesed, põgenikud ja pagulased. Nõukogu rõhutab vajadust edendada mõjutatud isikute sisulist ja aktiivset osalemist neid mõjutavates otsustes. Nõukogu kinnitab taas kriitilist vajadust toetada inimesi seoses sundrändega, olenemata sellest, kas selle põhjused on looduslikud või inimtegevusest tingitud. Nõukogu rõhutab vajadust, et rahvusvaheline üldsus jätkaks tegelemist sundrände algpõhjustega ning riigisiseste põgenike ja vastuvõtivate kogukondade vajadustega, püüdes tugevdada pakutavat kaitset ja abi ning hõlbustada püsivate lahenduste leidmist.

12. Nõukogu kordab oma pühendumust naiste ja tüdrukute vajaduste rahuldamisele ja nende õiguste kaitsmisele ning soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja kutsub kõiki humanitaarabi andjaid üles seda perspektiivi oma sekkumistesse integreerima, ka kooskõlas naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskavaga. Nõukogu rõhutab naiste, meeste, tüdrukute ja poiste kaitsevajaduste rahuldamise tähtsust ning kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema aktiivselt tööd, et vähendada haavatavust ja riskidega kokkupuutumist, sealhulgas ennetades ja leevendades seksuaalse ja soolise vägivalla, ärakasutamise ja kahjulike tavade mõju.
13. EL kohustub jätkuvalt edendama, kaitsma ja järgima kõiki inimõigusi ning rakendama täies ulatuses ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi, samuti nende läbivaatamise konverentside tulemusi; ka on selles vallas endiselt tähelepanu all seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused. Seda silmas pidades kinnitab EL taas oma pühendumust edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sundimise ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgsele kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele, ning tervishoiuteenustele.

14. Nõukogu kinnitab taas oma pühendumust vältida, ja kui see ei ole võimalik, siis võimalikult suures ulatuses leevendada, ELi piiravate meetmete võimalikku soovimatut negatiivset mõju põhimõttekindlale humanitaartegevusele. Nõukogu kordab, et ELi piiravad meetmed on kooskõlas kõigi rahvusvahelisest õigusest, eelkõige inimõigusi käsitlevast rahvusvahelisest õigusest, rahvusvahelisest humanitaarõigusest ja rahvusvahelisest pagulasõigusest tulenevate kohustustega. Nõukogu rõhutab humanitaarpõhimõtete ja rahvusvahelise humanitaarõiguse täieliku järgimise tähtsust ELi sanktsioonide poliitikas, sealhulgas lisades vajaduse korral järjepidevalt ELi piiravate meetmete režiimidesse humanitaarkaaluksustel tehtavaid erandeid ning tagades tõhusa raamistiku selliste erandite kasutamiseks humanitaarorganisatsioonide poolt. Nõukogu tunnistab vajadust anda humanitaarabiorganisatsioonidele täiendavat praktilist toetust ja/või suuniseid seoses nende õiguste ja kohustustega erinevates ELi sanktsioonirežiimides ning jätkata dialoogi edendamist kõigi humanitaarabis osalejate vahel. Nõukogu kaalub, kui see on asjakohane, rahvusvahelise humanitaarõiguse raskete rikkumiste käsitlemist ELi sanktsiooniloetellu lisamise alusena, välistades sealjuures igasuguse negatiivse mõju humanitaartegevusele.
15. Nõukogu innustab ELi ja liikmesriike tugevdama Euroopa tiimi lähenemisviisil põhinevat koostööd ja koordineerimist, et tagada ühised ja sidusad tulemused ning suurem mõju, kindlustades seeläbi ELi rolli juhtiva partnerina. Samas vaimus tervitab nõukogu ettepanekut arendada välja Euroopa humanitaarabiüksus, et suurendada ELi panust vajadusel põhinevate humanitaarmetmete puudujääkide kõrvaldamisel, võimaldades seeläbi humanitaarabi kiiret kohaletoometamist, mis oleks olemasolevate mehhanismidega täielikult koordineeritud, kuid ei kattuks nendega. Nõukogu innustab komisjoni selle ettevalmistamiseks konsulteerima liikmesriikidega ja tagama dialoogi ÜRO ja asjaomaste humanitaarpartneritega.
16. Nõukogu toetab ELi osalemist ja olulist rolli humanitaarabi andmisel ning jätkuvat dialoogi liikmesriikide ja humanitaarpartneritega. Nõukogu tervitab komisjoni kavatsust korraldada Euroopa humanitaarfoorum, et edendada kõrgetasemelist strateegilist arutelu humanitaarküsimustes ning pidevat dialoogi oma peamiste partneritega ÜRO süsteemis, rahvusvaheliste organisatsioonide, Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise, kodanikuühiskonna ja muude rahastajatega.